

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΟΙ ΑΝΔΡΙΩΤΕΣ ΠΟΥ ΦΟΒΗΘΗΚΑΝ

Μετά την καταστροφή των Ψαρών, Μία εμφάνισις πού τρομάζει τους κατοίκους της "Ανδρου, Στόλος στον ερίφοντα! Τά νησι χωρίζεται σε δύο στρατόπεδα. Μία θυσιαστική και εθνική της Δημοκρατίας. Η βάρκα με τους δειλούς και τὰ δώρα. Ένα άγνωστο ανέκδοτο του "Ανδρέα Μισοβίτη. Και μια δραματική σκηνή στη βάρσασα. Ένα σχετικό γράμμα του Θεοφ. Κάιρη, κτλ. κτλ.

ΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ στη βράσι της Ελληνικής Επαναστάσεως, στο γεμάτο από μεγάλα γεγονότα 1824. Οι Τούρκοι, εκδικούμενοι τους Ψαριανούς, έβαναν άδουασι στο νησι τους και δέν άφηναν παρά λιθάκια και Ξερφάκια έλανοι στην πόλιμανη οράση των Ψαρών. Και οι κάτοικοι των άλλων νησιών του Αιγαίου κατέχονται πλέον άπ' τή φόβο, μήπως καινά μέρα δεχθούν παρομοίαν επίσκεψη των σφαγών της Ανατολής.

Έστρωμα, ένα προφί, οι κάτοικοι της "Ανδρου είδαν έστρωμα, άνόμισα του νησιού των και των Ψαρών. Ένα πολυάριθμο στόλο, Νόμισαν ότι δίχως άλλο είνε ή άρμάδα του Χοσράφ Πασά και παραμύθια, άνόμισα. Έβησαν με τίς καπέλας αναγερσί. Οι προύχοντες συνήχθησαν στη Μυροπόλι με τον Επισκόπο των Ανδρών, για να συσχεθών. Κι' ο λαός είνε προετοιμασμένος τή καύ, περιμένοντας την άπόλαση της Δημοκρατίας.

Οι προύχοντες έθως διεφώνησαν κατά τί σκοπή αυτή, "Άλλο έλεγον ν' άντιπαθούν στους Τούρκους και να πεθάνουν ένοδοξα, ό-τος οι Ψαριανοί τού Κάδστο τους, άλλο, με τους Φαγιαόσκο Δελαγρημάτσια και Γιάννη Πέτα έπί κεφαλής, ίπαστήριον την ίπασση στους Τούρκους και να μη χάθουν άνόμισα τί γενασοταβας. Οι τελευταίοι έφρότιναν να παρασινασή μη έπιστολή στο στόλαρο και να τού προσφέρη γενναίο χρηματικό ποσό για να φύγη άπ' τή νησί της "Ανδρου και να μη βλάση τού νησι.

"Άλλ' οι άρεσάσιοι ναυτικοί "Ανδριώτες και άρκετοί από τού προύχοντες γεροκαπετάνιοι άντιπαθήσαν στην πρόταση της ίπασσης. Οι καπέλας πάλα — πού ήταν πολλοί μέσα στο Συμβούλιο — έβρανοσαν και αυτοί ότι θά ήταν κατάρτα να παραδοθούν στους άπιοσους και νησιή για τή ένοδο.

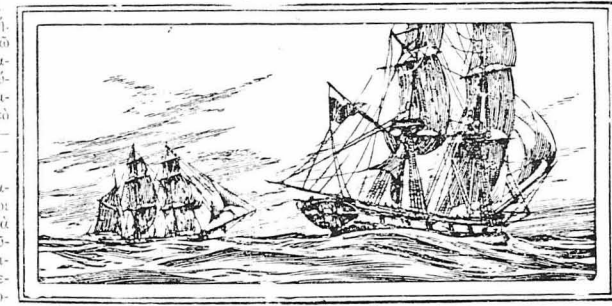
Η φιλονεικία άναγε δυνατή, με άγριες φωνές και βροσιές, ένώ έξω ο λαός διατελούσε σε άνταδρασιό. Και τού συμβούλιο διαλύθηκε τέλος, χωρίς να λάρη κανένα άποφασί, ένώ μακριά, στο βάθος τού όρίζοντος, φανότανε — σαν άκίνητος άπ' την μινωάντσα — ό στόλος...

Χωρίς όμως να τή καταλαβαίνουν καλά—καλά οι φιλοπονοί νησιώτες, ή πρόσφατη συμφορά των Ψαριανών έπληρώσε τού πνεύμα τους, προ πάντων τού εθνικού έπισηροσού πληθυσμού. "Υστερα λοιπόν από πολλές και διάφορες συζητήσεις, μερικά γρόντος άποφασισαν να ενεργήσουν ζωής την έντολή της Δημοκρατίας και τού κατετανασάν, για να σώσουν τόν πληθυσμό άπ' την καταστροφή.

Κρακά, τή νύχτα, έγένεσαν μία μεγάλη φοβόβαρα με γαϊόπολα, κοττόπαντα, φάρμα έλκετα, ένα μοχαράκι τού γάλακτος, άρβουα γλυκίσια, κνήφια με βαμνίσια φρούτα, μεγάλα μινωάντσα λουλουδία, κτλ. και με κάθε μινωακοτητα, τραβήσανς κοντά, έβησαν να συναντήσουν τόν έχθρικό στόλο και να προσφέρουν τή δώρα τους στον Χοσράφ Πασά.

Η νύχτα ήταν θοαία, καλοκαιριάντση, και τού φεγγάρι εσκόρπησε τού φως τόν σ' όλο τού Αιγαίου. Οι γέροι καπιηλατούσαν με δειλία, με ζητοσάραδι...

Φαντασθήτε όμως την έκπληξι τους, όταν έλλημισαν και είδαν, ότι ό στόλος δέν ήταν έχθρικός, δέν ήταν τών Τούρκων, ήταν ό στόλος ό "Ελληνικός!... "Άλλο είδους φόβος, ή μάλλον μία φοβερή άμνησια κατέλαβε τότε τους "Ανδριώτες. Δέν ήσαν τί να κάνουν. Μερικοί έλεγον να γρησίουν πίσω στο νησι και να μη λούν στους άλλους τίποτε. "Άλλο έλεγον να παρουσιασθούν στο ναύαρχο Μισοβίτη και να τού έξηγήσουν με κάθε ειλικρίνεια τή διατρέξάντσα. "Άλλο έφρότιναν να προσπαθήσουν κρυφά μέσα από τή Ελληνικά καράβια και να κατερθώθουν στη Σάρο και, τέλος, άλλο έλεγον να πάνε στο ναύαρχο Μισοβίτη και να τού προσφέρουν τή δώρα, τάχα ότι τού τή στέλνει τού νησι, ός φήγον θαυμασίου...

στόλου (πού τόν έπίθετε Τουρκικό), ένας Συριανός φραγός, πλέοντας προς την "Ανδρο, πέραςε κοντά τών "Ελληνικό στόλο, είδε περί τίς ως έπρόκειτο κι' έβρεχ την είδησι στους "Ανδριώτες. Οι κατεταναίοι μίσησαν τότε σ' ένα καράβι, άπ' έπειδή στο μεταξύ είνε άνακαλωφθει τού διαβίωμα των γρησίων νησιωτών, έπήλθαν να τού καταγγείλουν στο Μισοβίτη. Με τίς ναυτικές σάλπιγγες τούς έφώναξαν δειλούς, προδότες και ότι ντροπίασαν την "Ανδρο και θέλουν κρέμασμα.

"Ο Μισοβίτης διατέλεσε τότε να κατεβάσουν βάρκες, να τούς συλλήβουν όλους και να τούς φέρουν στη ναυαρχίδα. "Ωπλισμένοι με μαχαιρία και τρωπάνια, οι "Υφάσιοι έξετέλεσαν άμισος τίς διαταγές τού άρχηγού τους.

Έλάνο στη ναυαρχίδα, ό καράβι τών "Ανδριωτών έσυνεχίσθη ά-φρονος. "Ο Μισοβίτης άμισος, μηήγοντας έπίδητικη τή φρονή τού, διέ-ταξε: —

— Σιωπή, μοσές!... Θά γίνη κοινοπούτο και θά σας κρίνη, καινά κομμάτι!...

Τού Συμβούλιο γίνηκε μάνι-μάνι. Οι "Ανδριώτες, πού ήθελαν να προσφέρουν όσα άποσιγής στους "Οθωμανούς, κατεδικάσθησαν σε σαραντά ραδοσιούς καδένος. Οι "Υφάσιοι τούς έδεναν έναν—έναν με τί σπαρά τού στο μεγάλο κανόνι, όποι ένας σπύραος ναυική τούς μετρούσε τή βάρχη με τού βουβούλια. "Ο Μισοβίτης καθόταν πασάμωρα και φωνάζεσε τού τορπιλοσίου του... Σε μία στιγμή, ό εκτελεστική της άποφάσεως έπήγε στο Μισοβίτη και τού είπε:

- Τελειώσαμε, καπετάν "Αντρέα!...
- Δέν είναι άλλος; ορήςσε ό ναύαρχος.
- "Όχι.
- Καλά, τώρα άς τούς πάρουν οι άλλοι κι' άς τούς πάνε στο νησι τού.

Οι κατεταναίοι της "Ανδρου πασάβαν τούς διαμμένους συμπατριώτες τους και τούς έφεραν πάλι στο νησι. Έκει όμως τούς έπεροίμεν άλλοι έξετελεστές: Τους διαπομπάσαν σ' όλο τού παζάρι, δεμένους με σχοινί στη σπαρά και μάλιστα στους πρωταυτιούς έβαναν κάτι χειρότερο: Τους έβαλαν σ' ένα μεγάλο κλωβί και — όπως γράφει ό ντόπιος χρονικογράφος — έβησαν αυτούς σπύρα μακρό, όπως έπί μάλλον και μάλλον αυτούς κατεταναίους. ***

Τού επεισόδιο αυτό αναφέρεται και στην κατωτέρω άγνωστη έπιστολή τού άμνησιστου Θεοφίλου Κάιρη, τόν όποιον τυχαίως

άνεκάληψε και διέσωσε από τή χαρτιά ενός μπαζάλικου της "Ανδρου, ό κ. Έμικ. Αθανασιάδης. "Ο Κάιρης γράφει με πίκρα για τού γεγο-νός στον τότε "Επαρχο "Ανδρου Ρίγαν: "Ίδού τού ιστορικό γράμμα:

«Φιλογενοτάτε!

«Και δέν δέν ήμην όλιγον άσθενής, ήθελον θέδρια άσθενήσι διά τή άνοσησαν μερικόν συμπατριώτων μας, οτινες προέβρισαν θυειος εις όλην τήν "Ανδρου. Η από 13 έπιστολή σας έπροέβρισεν εις έμέ μειστην λύσην, καπέτα όμως και ταύτην, έκρομα και τήν έπιστολήν, κωίωςας αυτήν μόνον εις τόν θεόν, όστις σας έβλετα από καρδιάς. "Όχι μόνον δέν έχουν άπλησιωσάς είδησις τού "Εθνους, άλλά έβραβώθησαν και δια τας πύλον χρηστας άγγελίας. Τού δανειον έφρασε έβραβώτατα. "Ο Μισοβίτης είνε εις τήν με άρκετά καράβια, περιμένει δέ και όλα τή λοιπά, διά να κηπήση τών έχθρών άκμάζων και με σφοδρότητα. Τού ατιον διά τού όποιον κατέβησαν τή καράβια πρότερον, ήτον, ως φαίνεται, διότι μετά τήν έφωραν, την όποιαν έπροέβρισαν εις τή έγγιστά πλάτα, έσφοδρότητος με όλα τας κινήσων των Ψαρών, από τή όστια ό Πασάς δέν έβηρον ούδέν ένω και από άλλα λάφωρα. "Όθεν και έτοχοδόθησαν αναγκαιών ν' άποφορτωθώσι πρότερον, και έπειτα να έκδικηθώσι έπισημότερον τών έχθρών.

«Τά εις τήν "Ατινήν "Ελληνικά στρατεύματα κατεβίωσαν τή έχθρικά με φρόνη και με καταστροφήν μειστην. "Όλα ήρώσαν εις τίς Πλεσιάνηρον, και ό Π. Μαυρομυγκάλης όπικυειν εις τούς κόπους. Η Διοίκησις, καδός μινωα, ενεργεί και με φρόνησι και με δραστηρίτητα, έπειδή και έχει κατά τού παρόν εις χείρας της 400.000 ταλήρων "Ισπανικόν.

«Εις τήν Λούδραν ήρώσθη ότι ήνωχθη και βεύτερον δάνειον όπέρ τών "Ελλήνων, τού όποιον θέλει ήρώσει. Είς προμήθειαν φράγεσων. Ταύτα παρακαλώ να είπητε και προς τούς συμπατριώτας μας και να τούς συμβουλεύσθητε να παύσασιν πλέον από τού να κατεσχίσουν την καλήν "Ανδρου. Η θέλον να γράψω προς αυτούς, άλλα σας λέγω τήν αλήθειαν, μόλις ήμπορώ να τελειώσω και τήν έπιστολήν ταύτην. "Ο Θεός θέδρια μ' έδωκε την μικράν ταύτην άσθενήσαν, δια να ήμπορώσω έδω και μη άκούσω άλλου κατ' έπιστολήν της Πατριδος, άν και ασήν δέν πταει, άλλα μερικά άνά-ξια τέκνα της. "Ως εκ της άσθενείας μου έδωκα διατρήσει έδώ άκόμα άλλας ήμέρας. Παρακαλώ λοιπόν θερμώς να με είδοποιήσετε, όσον τού δυνατόν ταχύτερον, όχι άλλο, παρά μόνον τήν μετάνειαν αυτών, και τήν πατριωτικήν προβίβαν των εις τήν να τελειώσωμεν όσα ή Διοίκησις θέλει προστάξει. Τότε και έγω άπέρχομαι εύχριστος εις Πικλονησίον, έβησι έλθίζω ότι θέλω σας φανερώσει και θέδρια και πολλά χαριστοιάς άγγελίας. » Έν Σούρ 1824, "Ιουλίω 21. ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΙ.Ι.ΡΗΣ.